

DREPTUL UNIUNII EUROPENE

Selecție de jurisprudență relevantă

Volumul 1

Directorul CIP a Bibliotecii Naționale a României

FÁBIÁN, GYULA

Dreptul Uniunii Europene : selecție de jurisprudență relevantă

Gyula Fábián, Laura Lázár. - București : Universul Juridic, 2017.

vol.

ISBN 978-606-39-0080-8

Vol. I. - 2017. - Conține bibliografie. - ISBN 978-606-39-0082-2

I. Lázár, Laura

34

Redactor: Cristian Constantin

Tehnoredactor: Flori Ivan

Universul Juridic

București

-2017-

Redactor:
tel: 0712 320 800

e-mail: roberta@universuljuridic.ro

Distribuție:

tel: 021 314 9712

fax: 021 314 9716

e-mail: distributie@universuljuridic.ro

universuljuridic.ro

Libreria Libris

tel: 0771 673 222 / 021 312 222
e-mail: contact@libris.ro

libris.ro

universuljuridic.ro

ABREVIERI	11
PREFAȚĂ.....	13
CAPITOLUL I. DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC ȘI DREPTUL UE.....	16
1. C-812/79 <i>BURGOA</i>	16
2. C-104/81 <i>KUPFERBERG</i>	25
3. C-12/86 <i>DEMIREL</i>	33
CAPITOLUL II. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE UNIUNII	
EUROPENE	38
II.1. PRINCIPIUL ATRIBUIRII.....	38
4. C-84/94 <i>REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI AL</i>	
<i>IRLANDEI DE NORD C. CONSILIULUI UNIUNII EUROPENE</i>	38
5. C-376/98 <i>GERMANIA C. PARLAMENTULUI ȘI CONSILIULUI UE</i>	44
II.2. PRINCIPIUL ÎMPUTERNICIRII IMPLICITE	50
6. C-22/70 <i>COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE C.</i>	
<i>CONSILIULUI COMUNITĂȚILOR EUROPENE (AETR)</i>	50
II.3. PRINCIPIUL SUBSIDIARITĂȚII ȘI PROPORȚIONALITĂȚII	57
7. C-377/98 <i>REGATUL ȚĂRILOR DE JOS C. PARLAMENTULUI</i>	
<i>ȘI CONSILIULUI UE</i>	57
8. C-58/08 <i>VODAFONE LTD. ȘI ALȚII</i>	64
II.4. PRINCIPIUL RANGULUI PRIORITAR AL DREPTULUI UE FAȚĂ	
DE CEL NAȚIONAL	75
9. C-6/64 <i>COSTA C. E.N.E.L.</i>	75
10. C-11/70 <i>INTERNATIONALE HANDELSGESELLSCHAFT</i>	84
11. C-116/77 <i>SIMMENTHAL</i>	92
12. C-213/89 <i>FACTORTAME I</i>	98
13. C-224/97 <i>CIOLA</i>	105
14. C-453/00 <i>KÜHNE ȘI HEITZ</i>	110
15. C-119/05 <i>LUCCHINI</i>	115

Respect pentru oameni și cărți

II.5. PRINCIPIUL APLICĂRII DIRECTE A DREPTULUI UE	123
16. C-26/62 <i>VAN GEND EN LOOS</i>	123
17. C-57/65 <i>LÜTTICKE</i>	129
18. C-36/74 <i>WALRAVE</i>	133
19. C-14/83 <i>VON COLSON & KAMMAN</i>	139
20. C-106/89 <i>MARLEASING</i>	146
21. C-168/95 <i>LUCIANO ARCARO</i>	151
II.6. PRINCIPIUL RESPECTĂRII DREPTURILOR FUNDAMENTALE	157
ALE OMULUI	157
22. C-4/73 <i>NOLD</i>	157
23. C-44/79 <i>HAUER</i>	163
24. AVIZUL NR. 2/13 AL CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE	170
II.7. PRINCIPIUL DEMOCRAȚIEI ȘI TRANSPARENȚEI	192
25. C-138/79 <i>ROQUETTE FRÈRES</i>	192
26. C-92/09 ȘI C-93/09 <i>SCHECKE & EIFERT</i>	197
CAPITOLUL III. IZVOARELE DREPTULUI UNIUNII EUROPENE.....	209
III.1. DREPTUL PRIMAR.....	209
27. C-43/75 <i>DEFRENNE II</i>	209
III.2. DREPTUL SECUNDAR.....	217
III.2.1. REGULAMENTELE.....	217
28. C-34/73 <i>VARIOLA</i>	217
29. C-128/78 <i>TACHOGRAPH</i>	224
III.2.2. DIRECTIVELE	229
30. C-148/78 <i>TULLIO RATTI</i>	229
31. C-80/86 <i>KOLPINGHUIS NIJMEGEN</i>	237
32. C-6/90 ȘI C-9/90 <i>FRANCOVICH</i>	242
33. C-91/92 <i>FACCINI DORI</i>	254
III.2.3. DECIZIILE	262
34. C-9/70 <i>FRANZ GRAD</i>	262
35. C-16/62 ȘI C-17/62 <i>CONFEDERAȚIA NAȚIONALĂ A PRODUCĂTORILOR DE FRUCTE ȘI LEGUME ȘI ALȚII</i>	272

Respect pentru oameni și cărți

III.2.4. AVIZELE ȘI RECOMANDĂRILE	281
36. C-322/88 SALVATORE GRIMALDI.....	281

CAPITOLUL IV. CETĂȚENIA UNIONALĂ	288
--	-----

37. C-161/06 SKOMA-LUX	288
38. C-135/08 JANKO ROTTMANN.....	294
39. C-34/09 G.R. ZAMBRANO	301

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	310
-----------------------------	-----

CE	Comunitatea Europeană
CEE	Comunitatea Economică Europeană
CEEA/CURATOM	Comunitatea Europeană a Energiei Atomice
CJCE	Curtă de Justiție a Comunității Europene (CJUE, începând cu 1 decembrie 2009)
CJUE	Curtă de Justiție a Uniunii Europene
e.g. (exempli gratia)	spre exemplu
ECJ (European Case-Law Identifier)	Identificatorul european de jurisprudență
ed.	ediția
ed.	editura
et seq. (et cetera)	și așa mai departe
ex nunc	pentru viitor
ex tunc	pentru trecut
id est	adică
idem	în același loc
ibidem	același, la fel
JO	Jurnalul Oficial
loc. cit.	locuția citată
Mon. Off.	Monitorul Oficial
na	nota noastră
n	număr
op. cit.	operă citată
pag.	pagină/paginile
para.	paragraful
p.	punctul
per contra	prin înțeles contrar

CAPITOLUL I

DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC ȘI DREPTUL UE

1

C-812/79 *BURGOA*

- **Denumirea completă a cauzei:** *Avocatul general c. Juan C. Burgoa*
- **Hotărârea Curții** din 14 octombrie 1980
- **Codul electronic de identificare a cauzei:**
ECLI:EU:C:1980:231
- **Tipul acțiunii:** acțiune preliminară formulată de Circuit Court din districtul Cork (Irlanda)
- **Prevederi legale vizate:** art. 234 din Tratatul CEE (actualul art. 351 TFUE); art. 5 din Actul privind condițiile de aderare și adaptările tratatelor din 22 ianuarie 1972; Convenția de la Londra privind pescuitul din 1964¹
- **Importanța cauzei din perspectiva dreptului UE:** jurisprudența *Burgoa* contribuie la clarificarea situației convențiilor internaționale semnate de statele membre cu state terțe anterior aderării lor la UE. Aderarea la UE nu poate preveni îndeplinirea obligațiilor care decurg din prevederile convențiilor internaționale semnate anterior aderării, instanțele unionale având obligația respectării acestora, fără ca Uniunea în sine să fie obligată prin prevederile respectivelor convenții

¹ Convenția privind definirea unui regim comun în domeniul pescuitului a intrat în vigoare la data de 15 martie 1966. Printre statele semnatare s-au numărat Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Irlanda, Italia, Luxemburg, Olanda, Portugalia, Spania, Suedia și Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord. Textul integral al convenției poate fi consultate pe: <http://sedac.ciesin.columbia.edu/entri/texts/acrc/fish64.txt.html>.

Starea de fapt

În 1979, împotriva pescarului spaniol Juan C. Burgoa, proprietarul unei nave de pescuit aflat sub pavilion spaniol, a fost pusă în mișcare acțiunea penală în fața Circuit Court din districtul Cork (Irlanda) pentru pescuirea fără autorizație în zona de pescuit exclusivă a Irlandei și pentru deținerea la bordul navei a unor plase cu ochiuri de dimensiuni interzise. Obligatorietatea obținerii autorizației și limitările privind utilizarea anumitor tipuri de plase de pescuit au fost reglementate în Regulamentul (CE) nr. 1376/78¹. Acuzatul a comis aceste infracțiuni la data de 10 iulie 1978, când nava pe care o comanda se găsea la 20 de mile marine de linia de bază². Începând cu data de 1 ianuarie 1977, statul irlandez și-a extins zona de pescuit la 200 de mile marine de la linia de bază.

În apărarea sa, acuzatul a invocat dispozițiile Convenției de la Londra privind pescuitul din 9 martie 1964, semnată deopotrivă de Spania și Irlanda. Potrivit acestei convenții, statele dețin dreptul exclusiv de pescuit în zona care se întinde până la 6 mile marine de la linia de bază (art. 2), în timp ce în zona situată între 6 și 12 mile marine de la linia de bază pot circula liber navele statului de coastă, precum și navele aflate sub pavilionul vreunui dintre statele semnatare ale convenției, dacă respectivele nave au pescuit în zona respectivă cu regularitate, în perioada 1 ianuarie 1953 și 31 decembrie 1962 (art. 3).

Pescarul Burgoa a susținut în fața instanței naționale faptul că respectiva convenție semnată atât de Spania, cât și de Irlanda i-a creat drepturi anterioare care trebuie respectate, în general, având în vedere

¹ *Regulamentul Consiliului nr. 1376/78 din 20 februarie 1978 de stabilire a anumitor măsuri interimare de conservare și de gestionare a rezervelor de pește aplicabile navelor care arborează pavilionul Spaniei pentru perioada 21 februarie-31 mai 1978*, publicat în JO seria L nr. 167 din 24 iunie 1978, pp. 9-11.

² „Liniile de bază sunt liniile celui mai mare reflux de-a lungul țărmului sau, după caz, liniile drepte care unesc punctele cele mai avansate ale țărmului, inclusiv ale țărmului dinspre larg al insulelor, ale locurilor de acostare, amenajărilor hidrotehnice și ale altor instalații portuare permanente.” A se vedea, în acest sens, *Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue și al zonei economice exclusive ale României*, republicată în M. Of. nr. 252 din 8 aprilie 2014.

prevederile articolului 234 din Tratatul CEE¹. Totodată, acesta a susținut faptul că măsurile comunitare de pescuit au fost adoptate în mod unilateral, motiv pentru care ar fi ilegale, fiind contrare Convenției de la Londra, care recunoștea drepturile tradiționale de pescuit în zona cuprinsă între 6 și 12 mile și implicit (în opinia lui Burgoa) până la 200 de mile marine, ținând cont de extinderea zonelor de pescuit.

În data de 7 decembrie 1979, Circuit Court din districtul Cork a adresat Curții de Justiție a Comunităților Europene mai multe întrebări privind interpretarea articolului 234 din Tratatul CEE, precum și regimul aplicabil zonei de pescuit a Irlandei. Întrebările formulate de instanța națională au vizat, în esență, existența efectului direct al prevederilor art. 234 din Tratatul CEE, aplicabilitatea prevederilor în cauză raportat la cele ale Convenției de la Londra din 1964 și, respectiv, regimul aplicabil zonei exclusive de pescuit a Irlandei.

Argumentele relevante ale Curții

„(...)

6. *Articolul 234 din tratat prevede, la primul paragraf, că drepturile și obligațiile care rezultă din convențiile încheiate anterior intrării în vigoare a tratatului, între unul sau mai multe state membre, pe de o parte, și unul sau mai multe state terțe, pe de altă parte, nu sunt afectate de dispozițiile tratatului, fără a aduce însă atingere obligației statului*

¹ Potrivit articolului 234 TCEE (în prezent, art. 351 TFUE): „(1) Dispozițiile prezentului tratat nu aduc atingere drepturilor și obligațiilor care rezultă din convențiile încheiate anterior intrării în vigoare a prezentului tratat între unul sau mai multe state membre, pe de o parte, și unul sau mai multe state terțe, pe de altă parte. (2) În măsura în care aceste convenții nu sunt compatibile cu prezentul tratat, statul sau statele membre în cauză recurg la toate mijloacele corespunzătoare pentru a elimina incompatibilitățile constatate. La nevoie, statele membre își acordă reciproc sprijin în vederea atingerii acestui scop și adoptă, dacă este cazul, o poziție comună. (3) În aplicarea convențiilor menționate la primul paragraf, statele membre iau în considerare faptul că avantajele consimțite în prezentul tratat de fiecare dintre statele membre fac parte integrantă din instituirea Comunității și, din această cauză, sunt inseparabil legate de crearea instituțiilor comune, de atribuirea de competențe în favoarea acestora și de acordarea aceluiași avantaje de toate celelalte state membre.”

Respect pentru oameni și cărți

membru în cauză de a recurge, în conformitate cu paragraful al doilea din acest articol, la toate mijloacele corespunzătoare pentru eliminarea eventualelor incompatibilități dintre o asemenea convenție și tratat. Articolul 234 are o sferă de aplicare generală și se aplică oricărei convenții internaționale, indiferent de obiectul acesteia, care poate avea efecte asupra aplicării tratatului.

7. Din articolul 5 al actului de aderare rezultă că, pentru Irlanda, articolul 234 din tratat se aplică convențiilor încheiate înainte de aderare. Între Irlanda și Spania, Convenția de la Londra privind pescuitul a intrat în vigoare la 15 martie 1966; aceasta a fost semnată și ratificată de aceste două state la date anterioare aderării Irlandei la Comunitate. Întrucât Irlanda este, astfel, supusă obligațiilor față de Spania, care rezultă dintr-o convenție încheiată înainte de aderarea acesteia, se aplică dispozițiile articolului 234 primul paragraf.

(...)

9. Deși articolul 234 primul paragraf menționează numai obligațiile statelor membre, acesta nu și-ar îndeplini obiectivul dacă nu ar implica obligația instituțiilor comunitare de a nu împiedica executarea angajamentelor statelor membre care decurg dintr-o convenție anterioară. Cu toate acestea, această obligație a instituțiilor comunitare urmărește numai să permită statului membru în cauză să-și îndeplinească obligațiile care îi revin în temeiul convenției anterioare, fără a crea obligații pentru Comunitate față de statul terț în cauză.

10. Întrucât articolul 234 primul paragraf are ca obiect eliminarea obstacolului, în ceea ce privește punerea în aplicare a convențiilor încheiate anterior cu state terțe, care poate rezulta pentru un stat membru din aderarea acestuia la Comunitate, acesta nu poate avea ca efect modificarea naturii drepturilor care decurg din asemenea convenții. Rezultă că această dispoziție nu are ca efect acordarea, către persoane particulare care invocă o convenție încheiată anterior intrării în vigoare a tratatului sau, după caz, anterior aderării statului membru în cauză, de drepturi pe care instanțele naționale ale statelor membre trebuie să le protejeze. Aceasta nu urmărește nici să aducă atingere drepturilor pe care persoanele particulare le pot obține dintr-o asemenea convenție.

(...)

14. Rezultă din dosar, precum și din dezbaterile din fața Curții că îndoielile exprimate de Circuit Court din Cork se referă la a ști dacă navele de pescuit care arborează pavilionul spaniol pot face obiectul unui regim de autorizare în zona de pescuit a Irlandei situată între 12 și 200 de mile marine de la liniile de bază, întrucât textul Convenției de la Londra se referă numai la zona situată până la 12 mile.

(...)

16. (...) Într-adevăr, astfel cum a susținut pe drept cuvânt Comisia, zonele de pescuit ale statelor membre care se întind până la 200 de mile marine în largul Mării Nordului și Atlanticului fac obiectul unei reglementări comunitare a pescuitului. În momentul faptelor din speță, la 10 iulie 1978, drepturile de pescuit ale navelor spaniole în zona de 200 de mile în largul coastei de vest a Irlandei erau reglementate prin Regulamentul nr. 1376/78 al Consiliului din 21 iunie 1978 de prelungire până la 31 iulie 1978 a anumitor măsuri interimare de conservare și de gestionare a rezervelor de pește aplicabile navelor care arborează pavilionul Spaniei (JO L 167, p. 9, 1978).

17. Regulamentul nr. 1376/78 citat anterior a prelungit în special anumite dispoziții ale Regulamentului nr. 341/78 al Consiliului din 20 februarie 1978 de stabilire a anumitor măsuri interimare de conservare și de gestionare a rezervelor de pește aplicabile navelor care arborează pavilionul Spaniei pentru perioada 21 februarie-31 mai 1978 (JO L 49, p. 1, 1978). Printre dispozițiile astfel prelungite se găseau cele care prevăd că exercitarea activităților de pescuit este condiționată de acordarea unei licențe, emisă de Comisie în numele Comunității, și respectării altor măsuri de conservare și de control precum interdicția de utilizare a anumitor tipuri de plase pentru pescuitul de merluciu și limitarea capturilor accesorii (s.n.).

18. Rezultă din toate aceste dispoziții că interdicția pentru navele care arborează pavilionul spaniol de a pescui fără autorizație în zona de pescuit a Irlandei aflată în largul coastei de vest a acestei țări era reglementată, în perioada în cauză, de legislația comunitară și în special de Regulamentul nr. 1376/78. Întrucât acesta nu prevede sancțiuni pentru încălcarea acestei interdicții, este de competența autorităților irlandeze să adopte toate măsurile adecvate pentru a asigura punerea în

aplicare, ceea ce acestea au făcut prin introducerea articolului 222A în «Fisheries (Consolidation) Act».

(...)

22. *Recunoașterea nevoii, din ce în ce mai urgente, de conservare a resurselor mării, care stă la baza articolului 5 din Convenția de la Londra privind pescuitul din 1964 și care și-a găsit expresia în articolul 102 din actul de aderare, a determinat Comunitatea, în momentul extinderii zonelor de pescuit la 200 de mile, să înceapă negocieri cu țări terțe, inclusiv Spania, pentru a ajunge la acorduri pe termen lung bazate pe reciprocitate. Pentru a concilia nevoile de conservare cu interesele pescarilor care pescuiesc în mod tradițional în apele în cauză, aceste acorduri prevăd ca fiecare dintre părți să acorde accesul în zona sa de 200 de mile pentru navele de pescuit ale celeilalte părți în vederea pescuirii cotelor stabilite; pentru punerea în aplicare a acestui regim, acordurile hotărăsc că fiecare dintre părți poate obliga navele celeilalte părți care pescuiesc în apele acesteia să dețină o licență.*

23. *Regulamentele nr. 341/78 și 1376/78 au fost puse în aplicare înainte de încheierea definitivă a negocierilor dintre Comunitate și Spania. Considerentele acestora precizează că, în așteptarea încheierii ulterioare a unui acord-cadru între Comunitate și Spania, este necesar să se stabilească măsuri interimare. Rezultă din informațiile date Curții de către Comisie că autoritățile spaniole au colaborat cu Comisia pentru a asigura punerea în aplicare a acestui regim intermediar și, în special, pentru a organiza emiterea de licențe comunitare.*

24. *Rezultă din cele menționate că regimul intermediar stabilit de Comunitate în temeiul normelor acesteia face parte din raporturile stabilite între Comunitate și Spania pentru rezolvarea problemelor inerente măsurilor de conservare și extinderii zonelor exclusive de pescuit și pentru asigurarea accesului reciproc al pescarilor la apele care fac obiectul unor asemenea măsuri. Aceste raporturi s-au suprapus peste regimul care se aplica anterior acestor zone, pentru a ține seama de evoluția generală a dreptului internațional în domeniul pescuitului în marea liberă.”*

Hotărârea Curții

(1) Articolul 234 din tratat trebuie să fie interpretat în sensul că aplicarea tratatului nu afectează nici respectarea drepturilor statelor terțe care rezultă dintr-o convenție încheiată cu un stat membru înainte de intrarea în vigoare a tratatului sau, după caz, înainte de aderarea statului membru, nici respectarea, de către acest stat membru, a obligațiilor care rezultă din convenție și, în consecință, instituțiile comunitare sunt obligate să nu împiedice punerea în aplicare a acestor angajamente de către statul membru în cauză.

(2) Articolul 234 din tratat nu are ca efect nici acordarea, unor persoane particulare care invocă una dintre convențiile menționate de alineatul precedent, de drepturi pe care instanțele naționale ale statelor membre trebuie să le protejeze și nici să aducă atingere drepturilor pe care persoanele particulare le pot obține dintr-o asemenea convenție.

(3) Articolul 234 primul paragraf din tratat se aplică drepturilor și obligațiilor create între Irlanda și Spania prin Convenția privind pescuitul încheiată la Londra la 9 martie 1964.

(4) Legislația unui stat membru care sancționează interdicția de a pescui fără autorizație în zona de pescuit a acestui stat membru, care este impusă navelor care arborează pavilionul spaniol prin Regulamentul nr. 1376/78 al Consiliului din 21 iunie 1978 de prelungire până la 31 iulie 1978 a anumitor măsuri interimare de conservare și de gestionare a rezervelor de pește aplicabile navelor care arborează pavilionul Spaniei, nu este incompatibilă cu dreptul comunitar.

 Comentariu

Importanța jurisprudenței *Burgoa* constă în explicarea efectelor juridice produse de tratatele internaționale încheiate de statele membre ale UE anterior aderării. La baza adoptării hotărârii Curții în această cauză au stat dispozițiile actualului art. 351 TFUE. Conform primului paragraf al articolului menționat, drepturile și obligațiile care rezultă din acordurile internaționale încheiate de statele membre cu state terțe anterior datei de 1 ianuarie 1958 sau, după caz, anterior aderării lor la structurile

Respect pentru oameni și cărți

europene nu vor fi afectate de dispozițiile tratatelor UE. Scopul dispozițiilor art. 351 TFUE constă în protejarea drepturilor dobândite de statele terțe prin tratatele internaționale încheiate cu state care ulterior au devenit state membre ale UE. Aderarea la UE nu impune statelor membre să acționeze față de statele terțe cu încălcarea acordurilor internaționale semnate anterior aderării¹. Totuși, în ipoteza în care ar exista incompatibilități între dispozițiile tratatelor internaționale semnate de statele membre cu state terțe anterior aderării și prevederile dreptului unional, art. 351 TFUE nu permite statelor membre să acționeze contrar reglementărilor UE până la nesfârșit. Astfel, potrivit par. 2 al articolului menționat, în cazul în care ar exista reglementări contradictorii în tratatul internațional semnat anterior aderării și tratatele Uniunii Europene, respectarea prevederilor tratatului internațional de către instituțiile UE nu va înlătura obligația statului membru de a depune toate diligențele necesare pentru eliminarea incompatibilităților constatate². În cazul în care incompatibilitățile ar fi evidente anterior aderării statului la structurile UE, semnarea tratatului de aderare nu ar fi posibilă fără renegocierea tratatelor internaționale incompatibile sau, după caz, fără renunțarea viitorului stat membru la calitatea de stat semnatar al tratatelor în cauză. Dacă incompatibilitățile se ivesc după momentul aderării (spre exemplu, prin adoptarea unor reglementări de către instituțiile UE – ipoteză prezentă și în jurisprudența *Burgoa*), în acord cu obligația de loialitate a statelor membre față de UE, acestea vor fi obligate să inițieze demersurile necesare pentru renegocierea tratatelor sau încetarea participării la acestea. Tratatelor internaționale își vor produce însă efectele până la modificarea sau încetarea lor și implicit vor crea până la acel moment obligația respectării dispozițiilor lor de către statele membre. Acolo unde este posibil (spre exemplu, dacă mai multe state UE au calitate de state semnatare ale convenției în cauză), statele membre trebuie să colaboreze în vederea înlăturării cât mai eficiente și mai prompte a neconcordanțelor. Lipsa intervenției statului în vederea

¹ A se vedea și S.A. Ehrlich, C. Ginter, T. Tigane, *Loyalty to the EU and the Duty to Revise Pre-Accession International Agreements*, în *Juridica International Law Review*, vol. XX din 2013, p. 121.

² S. Fatima, *Using International Law in Domestic Courts*, Ed. Hart Publishing, Oxford, 2005, p. 195.

înlăturării neconcordanțelor ar putea da naștere la pornirea unei acțiuni în fața CJUE în vederea constatării încălcării tratatelor UE. Mai mult, ținând cont de faptul că dispozițiile art. 351 TFUE reprezintă o incursiune severă în ordinea de drept a Uniunii, dispozițiile acesteia trebuie interpretate restrictiv. În acest sens, facem trimitere la jurisprudența *Kadi*¹, unde Curtea a clarificat limitele aplicării regulii de respectare a prevederilor tratatelor internaționale încheiate anterior aderării de către statele membre. În opinia Curții, obligațiile rezultate din aceste tratate nu pot fi respectate, dacă ar rezulta încălcarea principiilor libertății, democrației și a respectării drepturilor fundamentale ale omului².

Din cele menționate putem deduce condițiile necesare pentru aplicarea dispozițiilor art. 351 TFUE:

- a) să fie vorba despre un tratat internațional încheiat de un stat membru cu un stat terț;
- b) tratatul să fi fost încheiat anterior aderării statului membru la UE sau, după caz, anterior înființării UE;
- c) tratatul să dea naștere la drepturi și obligații internaționale;
- d) respectarea obligațiilor rezultate din tratatul internațional încheiat cu state terțe să nu aibă ca efect derogări de la respectarea principiilor fundamentale ordinii legale unionale³.

În legătură cu prima și cea de-a doua condiție, trebuie să reținem că atât semnarea, cât și ratificarea tratatelor internaționale în cauză trebuie să fi intervenit anterior aderării statului la UE în vederea aplicării dispozițiilor art. 351 TFUE. Astfel, în ipoteza în care semnarea tratatului ar fi avut loc anterior aderării, dar ratificarea și implicit intrarea în vigoare a acesteia ar fi avut loc ulterior momentului aderării, reglementările art. 351 TFUE nu și-ar mai găsi aplicabilitatea⁴. De asemenea, dacă incompatibilitățile apar ca urmare a modificării tratatelor internaționale

¹ Hotărârea CJCE din 3 septembrie 2008, în cauzele reunite C-402/05P și C-415/05P, *Yassin Abdullah Kadi și Al Barakaat International Foundation c. Consiliului Uniunii Europene și Comisiei Comunităților Europene*, ECLI:EU:C:2008:461.

² R. Schütze, *An Introduction to European Law*, ed. a 2-a, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2015, p. 148.

³ A se vedea și S.A. Ehrlich, C. Ginter, T. Tigane, *loc. cit.*, p. 123.

⁴ A se vedea și Hotărârea CJCE din 8 decembrie 1981, în cauzele reunite C-180/80 și C-266/80, *José Crujeiras Tome c. Procureur de la République c. Anton Yurrita*, ECLI:EU:C:1981:294.